

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย (Participatory Action Research; PAR)

1. คัดเลือกพื้นที่ศึกษา ซึ่งเป็นตัวแทนของลักษณะภูมิสังคมในแต่ละรูปแบบ โดยพิจารณาจากลักษณะพื้นที่ บริบทของชุมชน รวมทั้งรูปแบบกิจกรรมและความพร้อมของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง
2. ศึกษาองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิตของชุมชนในสภาพภูมิสังคมบนพื้นที่สูง 4 รูปแบบ
 - 2.1 ศึกษา รวบรวมข้อมูล องค์ความรู้ แนวทางปฏิบัติที่ดี ของชุมชนที่อาศัยร่วมกับธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ทั้งในและต่างประเทศ
 - 2.2 ศึกษา รวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีชีวิตของชุมชนในสภาพภูมิสังคมบนพื้นที่สูง 4 รูปแบบ
 - 2.3 ศึกษาข้อมูลองค์ประกอบของระบบนิเวศในชุมชนเป้าหมาย ด้านกายภาพ เศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย
 - 1) ภาพรวมของพื้นที่:
 - ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ พื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรม บริการสาธารณสุขบุคคลที่มีสภาพแวดล้อมในธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ ระบบเศรษฐกิจในท้องถิ่น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และหน่วยงานรับผิดชอบในพื้นที่ เป็นต้น
 - 2) ลักษณะ และรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่
 - กิจกรรมหรือการดำเนินการที่สร้างความรู้ความเข้าใจถึงลักษณะและภาพรวมของภูมิทัศน์ และวิเคราะห์ประเมินสมรรถนะในการรองรับ (carrying capacity) ของสภาพแวดล้อมในพื้นที่
 - องค์ความรู้และภูมิปัญญาเกี่ยวกับระบบนิเวศ และวิธีปฏิบัติรักษา มีการประยุกต์ใช้ในระบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในปัจจุบัน
 - ระบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่สนับสนุนการนำทรัพยากรธรรมชาติกลับมาใช้ใหม่ รวมทั้งระบบการใช้ประโยชน์ที่ดินในแบบหลายมิติ
 - การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่
 - วิธีปฏิบัติในการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ที่ใช้ในพื้นที่ ที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน
3. สังเคราะห์รูปแบบและกระบวนการขับเคลื่อนของชุมชนเพื่อให้เกิดแนวทางปฏิบัติที่ดีให้ชุมชนอาศัยร่วมอยู่กับป่าไม้และสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน

3.1 สังเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาโครงการหรือกิจกรรม และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับทดสอบกับพื้นที่แต่ละภูมิภาค

3.2 จัดเวทีชุมชนเพื่อชี้แจง สร้างความเข้าใจ และสร้างทัศนคติที่ดีของชุมชน เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติที่ดี สำหรับพัฒนาชุมชนให้อาศัยอยู่ร่วมกับป่าไม้และสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน

3.3 บูรณาการข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์พื้นที่ (site analysis) แนวทางการปฏิบัติที่ดีของชุมชนที่อาศัยอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ (stakeholder) เพื่อสร้างแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมและได้รับการยอมรับในพื้นที่ทั้ง 4 รูปแบบ โดยอาศัยกระบวนการจัดเวทีชุมชนเพื่อร่วมระดมความคิดเห็นและสร้างการยอมรับในระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด

3.4 สรุปแนวทางการปฏิบัติที่ดีของชุมชนที่อาศัยอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างยั่งยืนที่เหมาะสมกับพื้นที่ทั้ง 4 รูปแบบ

4. สรุปผลการดำเนินงานและจัดทำรายงานผลการวิจัย

